

Protestant Theological University

Review of: Frank van der Pol (ed.), *The Doctrine of Election in Reformed Perspective: Historical and Theological Investigations of the Synod of Dordt 1618–1619*
Moehn, W.H.T.

Published in:
Theologia Reformata

Published: 01/01/2019

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Moehn, W. H. T. (2019). Review of: Frank van der Pol (ed.), *The Doctrine of Election in Reformed Perspective: Historical and Theological Investigations of the Synod of Dordt 1618–1619*. *Theologia Reformata*, 62(3), 305-306.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons). You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

This publication might have been made available through the PThU Research Portal under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the PThU website: <https://www.pthu.nl/over-ptthu/bibliotheek-ptthu/diensten/article-25fa-taverne-amendement-end-user-agreement.pdf>

Takedown policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will investigate your claim and remove access to the work if necessary: bibliotheek@pthu.nl.

Downloaded from the PThU Research Portal (Pure): <https://pure.pthu.nl>.

dacht te brengen waar velen hun winst mee kunnen doen.

W. van Vlastuin

Frank van der Pol (red.), *The Doctrine of Election in Reformed Perspective: Historical and Theological Investigations of the Synod of Dordt 1618–1619* [Refo500 Academic Studies, 51] (Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2019) 258 p., € 64,99 (ISBN 9783525570708).

Frank van der Pol, emeritus hoogleraar kerkgeschiedenis aan de TUK, kon als redacteur zijn bundel in november 2018 presenteren tijdens de conferentie ‘The International Synod of Dordt 1618-1619. Contents, Contexts and Effects, 17th-21st Centuries’. *The Doctrine of Election* bevat de tekst van de lezingen die in oktober 2014 in de Johannes a Lasco Bibliotheek in Emden zijn uitgesproken. De verschillende congressen vullen elkaar op een mooie manier aan, omdat in Dordrecht meer aandacht was voor de Dordtse Kerkorde en de historische situering van de synode en minder voor de theologische aspecten van de Dordtse Leerregels.

In het openingsartikel gaat Herman Selderhuis in op de betekenis van Emden voor het Nederlandse calvinisme. Emden is niet alleen de stad waar de eerste, nationale synode werd gehouden, maar ook de stad waar in hoog tempo vele boeken gedrukt zijn, die vervolgens hun weg vonden in de Nederlanden. In een drietal bijdragen wordt vervolgens aandacht geschonken aan de ontwikkelingen voorafgaand aan de twisten in de Republiek die geleid hebben tot het bijeenroepen van de nationale synode. Günter Frank stelt in zijn bijdrage middel-eeuwse tendensen van de verkiezingsleer aan de orde. Erik de Boer komt dichterbij huis door aandacht te vragen voor Johannes

Anastasius Veluanus en diens gebruik van het woord ‘predestinatores’. Voortgaand onderzoek naar Veluanus is van belang omdat in de aanloop naar en tijdens de synode de vraag aan de orde komt wie zich terecht op hem kunnen beroepen. Antonie Vos vraagt aandacht voor Pighius en Calvijn over de wil van God.

In een boeiend artikel onder de titel ‘Dordrecht’s Own *Decretum Horribile*’ biedt Fred van Lieburg een grondige analyse van de heenzending van de remonstranten. In de zestiende eeuw is onder anderen door Heinrich Bullinger en Andreas Hyperius al nagedacht over de vraag hoe aan een protestantse kerk leiding moet worden gegeven in overeenstemming met bijbelse principes. Duidelijk wordt dat er beslist geen sprake is van een plotselinge, onbeheerste, emotionele uitbarsting.

Na de heenzending van de remonstranten kon de synode met haar eigenlijke taak beginnen. Donald Sinnema laat zien hoe de tekst van het eerste hoofdstuk van de *Canones* tot stand is gekomen. Velen hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze genuanceerde tekst.

Ik noem hier nog de artikelen van Albert Gootjes over het universalisme van Cameron, van Thomas Kloeckner over Heinrich Alting, van Frank van der Pol over Oomius en Vogellius en ten slotte Henk van den Belt over Friedrich Schleiermacher en diens al dan niet terechte kritiek op de gereformeerde orthodoxie.

De bundel sluit af met een tweede artikel van de hand van Erik de Boer, waarin hij een inventarisatie biedt van de edities van de *Dordtse Leerregels* die gedurende de zeventiende tot en met de negentiende eeuw op de markt zijn gebracht. De uitgave van 1883 draagt als titel *De Drie Formulieren van eenigheid met de kerkorde* en heeft als ondertitel: ‘Voor kerkelijk en huiselijk gebruik uitgegeven’. De *Canones* krijgen daardoor een

plaats in de catechese en de beoefening van de persoonlijke vroomheid.

Op een mooie wijze draagt deze bundel met zijn focus op de Synode van Dordrecht bij aan het voortgaand onderzoek naar de theologiebeoefening in de zeventiende eeuw en de verwerking daarvan in later eeuwen. Tegelijkertijd zou het mooi zijn wanneer nog in het jubileumjaar de handen ineengeslagen konden worden om een solide, theologie-historische en wetenschappelijk verantwoorde commentaar op de *Canones* te schrijven, waarmee zowel de theologie als de kerken gediend zijn.

W.H.Th. Moehn

Eric Rivera, *Christ is Yours: The Assurance of Salvation in the Puritan Theology of William Gouge* (Bellingham: Lexham Press, 2019) 207 p., \$ 24.95 (ISBN 9781683592471).

Het onderzoek van Rivera naar de puritein William Gouge (1575-1653) is vanwege drie redenen belangrijk. In de eerste plaats werpt het licht op een minder bekende puriteinse vertegenwoordiger, die in zijn dagen echter een vooraanstaande en invloedrijke plaats innam. Niet voor niets was Gouge afgevaardigde naar de Synode van Westminster. Op deze manier komen steeds meer puriteinen in beeld, wat een completer zicht geeft op zowel hun onderlinge overeenkomsten als hun verschillen. Ten tweede draagt deze studie bij aan de wetenschappelijke discussie in hoeverre het puritanisme heeft bijgedragen aan een ontwikkeling in de visie op de heilszekerheid in vergelijking met die van de Reformatie. Baseerde men de zekerheid vooral op Gods beloften en het werk van Christus of meer op de geloofskenmerken van de christen? Ten derde geeft dit onderzoek meer inzicht in het *Anliegen* van de puriteinse pastorale insteek. Het ging Gouge

primair om de bevordering van een gezond geloofsleven en daarvoor wilde hij graag alle hindernissen uit de weg ruimen.

Een lastige hindernis is allereerst geloofs-onzekerheid. Gouge baseert deze op de Bijbel in het algemeen en op de leer van Christus' plaatsvervangende verzoening in het bijzonder. Het gaat hem er daarbij om dat gelovigen die zowel met schuldbesef als met allerlei levenssituaties en ervaringen kampen, rust vinden in het evangelie. Met zijn nadruk op de substitutieel leer wil Gouge gelovigen richten op de vaste basis van Gods genade en hen zo tot dankbaarheid en toewijding leiden.

Rivera's onderzoek is met name interessant omdat het Gouge's visie op de heilszekerheid illustreert en pastoraal uitwerkt aan de hand van verschillende praktische thema's. Deze thema's laten zien dat Gouge de heilszekerheid stimuleert door zaken te bespreken die een bedreiging vormen voor het geestelijke welzijn van met name kwetsbare christenen. Zo stelt hij in een geschrift over Efeze 6:10-20 de geestelijke strijd met de duivel aan de orde. Hoewel Gouge de tegenstander uitvoerig tekent en de gelovigen tot een continue strijd oproept, is zijn primaire doel hen te bemoedigen met de zekerheid dat Gods regie over deze geestelijke confrontatie de overwinning garandeert. Dit komt vooral naar voren in zijn bespreking van het 'schild van het geloof', waarbij satanische, tegen de heilszekerheid gerichte bedreigingen uitvoerig ter sprake komen. De primaire grond van de zekerheid zijn Gods beloften en het verzoeningswerk van Christus, maar tegelijk maakt Gouge onderscheid tussen de 'direct' en de 'reflex act of faith' evenals tussen zekerheid en volle zekerheid. Hiermee wil hij de zekerheid niet uit het geloof weghalen, maar met het oog op vooral kwetsbare gelovigen ruimte geven aan de verschillende trappen ervan. De pastorale troost van dit lezerspubliek bedoelt Gouge eveneens als hij stelt dat de heilszekerheid in